

GABRIEL-LIVIU ISPAS

DREPT COMUNITAR
NOTE DE CURS

Copyright © 2007, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ISPAS, GABRIEL-LIVIU

Drept comunitar / Gabriel-Liviu Ispas. – București,
Pro Universitaria, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-129-076-8

341.217(4)U.E.(075.8)

CAPITOLUL I

Evoluția organizării comunitare

Istoria construcției europene este una a identificării și definirii valorilor comune, care să excedă statelor.

Realitățile istorico – politice nu au putut fi ignorate de niciunul din actorii internaționali. Identificarea teritoriului european ca teatru de confruntare între cele 2 războaie mondiale a influențat strategia de dezvoltare în Europa. Oscilația între voința de pedepsire a puterilor învinse și facilitarea dezvoltării economiei distruse de război a marcat perioada 1945 – 1950. Se remarcă, totuși, planul Marshall prin care SUA a decis să acorde 10 milioane dolari pentru redresarea economiilor statelor europene și pentru derularea de programe sociale. Chiar dacă din punctul de vedere al evoluțiilor europene planul Marshall nu a avut consecințe imediate spectaculoase, el a oferit o oportunitate de dezvoltare importantă pentru Europa.

Se aducea, în primul rând, un sprijin planului de modernizare și echipare economică gândit de Jean Monnet, dar și o apropiere a politicii duse de Franța și Germania în domeniul industrial.

Un factor important care a influențat construcția comunitară a fost și evoluția statelor comuniste. Lovitura

militară a comuniștilor la Praga (februarie 1948) și blocada sovietică a Berlinului (1948 – 1949) au fost 2 evenimente care au grăbit realizarea unor construcții instituționale la nivel european. Astfel, la 5 mai 1949, a fost înființat Consiliul Europei, organizație internațională cu vocație regională. Membrii fondatori ai Consiliului Europei au fost: Belgia, Olanda, Luxemburg, Italia, Franța, Marea Britanie, Irlanda, Danemarca, Norvegia și Suedia. Prima realizare importantă a fost adoptarea Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În 1950, ministrul francez de externe, Robert Schumann a lansat, la Paris, un plan de dezvoltare comună în producția și exploatarea cărbunelui și oțelului. Planul francez a fost respins de Marea Britanie, dar acceptat de Belgia, Olanda, Luxemburg, Italia și Germania. Lua, astfel, naștere Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, prin semnarea unui Tratat la Paris în 1951.

Tratatul prevedea punerea producției de cărbune și oțel sub o înaltă autoritate, independentă de statele membre. Cele mai importante reguli de funcționare vizau:

- a) deschiderea manifestată și către alte state;
- b) statele nu pot fi obligate împotriva voinței proprii;
- c) deciziile se aplică numai statelor care le acceptă;
- d) durata de funcționare a comunității este de 50 de ani.

Fundamentul economic al societății consta în:

- a) interzicerea aplicării de taxe de import – export sau măsuri echivalente între statele membre;
- b) combaterea măsurilor de discriminare între agenții economici de pe piață;
- c) restricționarea subvențiilor alocate de stat;
- d) interzicerea practicilor anticoncurențiale de împărțire sau exploatare a pieței.

Tratatul care instituie Comunitatea Europeană a Energiei Atomice a fost semnat la Roma, la 25 martie 1957. Tratatul prevedea o redimensionare a politicilor nucleare la nivel european, prin colaborarea și comunicarea de date și informații între statele semnatare, precum și reglementarea aprovizionării statelor cu combustibili și minereuri. Se avea în vedere un efort susținut pentru dezvoltarea industriei nucleare a „celor 6”. Instituțiile prevăzute de Tratat erau identice cu cele din CECO: Comisia, Adunarea, Consiliul și Curtea de Justiție.

Tot la aceeași dată a fost și semnat și Tratatul privind instituirea Comunității Economice Europene. Acesta vizează redimensionarea politicilor economice și comerciale a statelor membre și cucerirea unor noi piețe de desfacere. Acest tratat vizează și lărgirea sistemului la toate produsele și activitățile economice, cu excepția celor ale cărbunelui și oțelului (datorită tratatului din 1951) și a producției și comerțului cu arme de război, care rămân în competența statelor membre.

Obiectivele tratatului au fost următoarele:

- Instituirea unei piețe comune pentru statele semnatare;
- Dezvoltarea economică echilibrată;
- Creșterea nivelului de trai și al bunăstării cetățenilor statelor membre;
- Cooperarea economică între statele semnatare;
- Coeziunea economică și socială în cadrul comunităților.

Tratatul prevede că domeniul de politică generală rămâne în competența exclusivă a statelor și că regula unanimității poate fi înlocuită cu regula majorității.

Evoluția comunităților/ uniunii în privința numărului de membri

În 1965, printr-un tratat semnat de țările membre, se unifică cele 3 tratate creându-se premisele pentru realizarea unui Consiliu unic și a unei Comisii unice.

MEMBRI:

- membrii inițiali: Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg;

- în 1973 aderă: Marea Britanie, Irlanda și Danemarca;

- în 1981 aderă Grecia;

- în 1985 aderă Spania și Portugalia;

- în 1995 aderă Austria, Suedia și Finlanda.

- în 2004 aderă: Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Cehia, Polonia, Ungaria, Slovacia și Slovenia.

- în 2007 au aderat România și a Bulgaria

Actul unic european

A.U.E. definește piața unică: „spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a serviciilor, capitalurilor și persoanelor este asumată de toate statele secundare”.

Se instituie votul majoritar pentru adoptarea de reglementări necesare funcționării pieței unice și se instituie principiul subsidiarității.

Instituirea Uniunii Europene

Tratatul de la Maastricht, semnat la 7 februarie 1992 reprezintă o nouă etapă în dezvoltarea comunitară. Pentru prima oară, țările semnatare folosesc conceptul de „Uniune Europeană”, fără a acorda acesteia personalitate juridică. Așa cum stabileau semnatarii documentului, acest tratat marchează o etapă nouă în procesul de creare a unei uniuni între statele din Europa. Prin prezentul tratat, Înaltele Părți Contractante instituie între ele o Uniune Europeană, denumită în continuare „Uniune”.

Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele

Europei, în care deciziile să fie luate cât mai aproape posibil de cetățeni.

Uniunea se întemeiază pe Comunitățile Europene, completate de politicile și formele de cooperare instituite de prezentul tratat. Aceasta are misiunea de a organiza, într-un mod coerent și solidar, relațiile dintre statele membre și dintre popoarele acestora.

Tratatul prevede că uniunea își stabilește următoarele obiective:

- promovarea unui progres economic și social echilibrat și durabil, în special prin crearea unui spațiu fără frontiere interne, prin întărirea coeziunii economice și sociale și prin stabilirea unei uniuni economice și monetare incluzând, în perspectivă, o monedă unică, în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat;
- afirmarea identității sale pe scena internațională, în special prin punerea în aplicare a unei politici externe și de securitate comune, inclusiv prin stabilirea, în perspectivă, a unei politici de apărare comune, care ar putea conduce, la momentul potrivit, la o apărare comună;
- întărirea protecției drepturilor și intereselor resortisanților statelor membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii;

- dezvoltarea unei cooperări strânse în domeniul justiției și afacerilor interne;
- menținerea integrală a acquis-ului comunitar și dezvoltarea acestuia cu scopul de a examina, în conformitate cu procedura stabilită în tratat, în ce măsură politicile și formele de cooperare instituite prin prezentul tratat ar trebui revizuite, în vederea asigurării eficacității mecanismelor și instituțiilor comunitare.

Obiectivele Uniunii sunt îndeplinite în conformitate cu dispozițiile prezentului tratat, în condițiile și la termenele prevăzute de acesta, cu respectarea principiului subsidiarității, așa cum este definit în articolul 3b din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

Uniunea Europeană respectă identitatea națională a statelor membre, ale căror sisteme de guvernare se întemeiază pe principiile democratice.

Uniunea respectă drepturile fundamentale, așa cum sunt garantate de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, și așa cum rezultă acestea din tradițiile constituționale comune statelor membre, ca principii generale de drept comunitar.

Uniunea își asigură mijloacele necesare pentru atingerea obiectivelor și pentru realizarea în bune condiții a politicilor sale.

Elemente inovatoare introduse prin Tratatul de la Maastricht:

- a) Cetățenia europeană. Toți cetățenii statelor membre primesc și cetățenia europeană. Aceasta se adaugă, dar nu o înlocuiește. Cetățenia europeană conferă beneficiarilor următoarele drepturi:
 - A) de a se deplasa în mod liber în țările membre U.E.;
 - B) de a-și stabili rezidența sau domiciliul;
 - C) de a alege și a fi ales în alegerile locale din statul în care este domiciliat;
 - D) de a vota și a fi votat în Parlamentul European;
 - E) dreptul de petiție la Parlamentul European;
 - F) dreptul de protecție diplomatică în statele terțe.
- b) Cei 3 piloni ai Uniunii Europene reprezintă un concept nou, specific Uniunii Europene. Cei 3 piloni sunt:
 - A) cele 3 comunități și acquisul comunitar;
 - B) politica externă și de securitate comună;